

Český svaz ochránců přírody Jihlava (ZO č. 59/11)

Hamerníkova 12, 586 01 Jihlava, IČO 70956502

e-mail: csop.jihlava@email.cz, tel.: 724 047 084

<http://csop-jihlava.euweb.cz>

U Borovinky 2007–2010

**Zpráva o činnosti na pozemcích
p.č. 308/1 v k.ú. Bedřichov u Jihlavy a 116/3 v k.ú. Staré Hory**

Jaromír Maštera

březen 2011

Aktivity ve prospěch přírody na lokalitě „U Borovinky“ byly v letech 2007-2010 finančně podpořeny Programem Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, financovaným Ministerstvem životního prostředí ČR a administrovaným Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Děkujeme! Děkujeme také všem těm, kteří se podíleli na vlastní realizaci jednotlivých opatření a průzkumů!

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

U Borovinky 2007-2010

Zpráva o činnosti na pozemcích p.č. 308/1 v k.ú. Bedřichov u Jihlavy a 116/3 v k.ú. Staré Hory

Mgr. Jaromír Maštera

Jihlava, březen 2010

Úvod

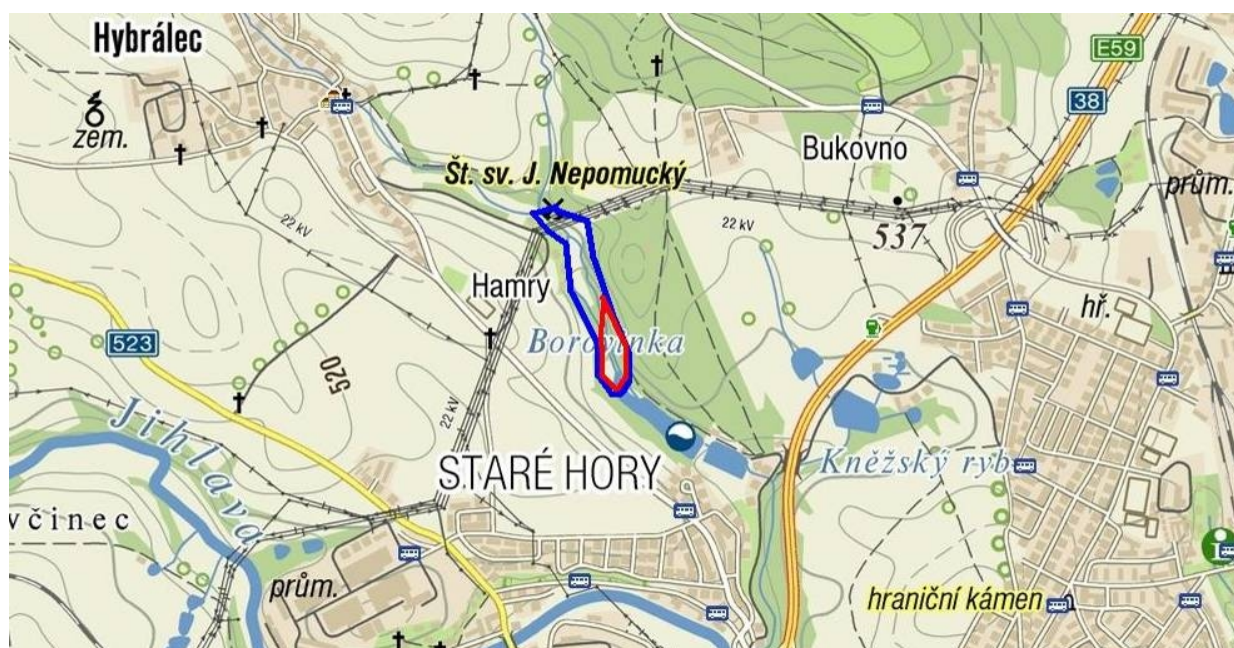
Dne 13.6.2007 byly Statutárním městem Jihlava předány do bezúplatného užívání Českému svazu ochránců přírody Jihlava dva pozemky o celkové výměře 8 827 m² za účelem péče o chráněné druhy a jejich biotopy.

Oba pozemky se nachází v nivě Smrčenského potoka v návaznosti na zhlaví rybníka Borovinka, zhruba 3 km SSZ od centra Jihlavy. Jsou součástí rozsáhlejší lokality „Meandry Smrčenského potoka“, která je velmi významná zachovalým meandrujícím korytem potoka s výskytem řady druhů rostlin a živočichů.

Zájmové pozemky jsou tvořeny zejména potoční olšinou s meandrujícím potokem, vytvořenou samovolně na místech původních podmáčených obhospodařovaných luk. Na části pozemku p.č. 116/3 je zachován fragment podmáčené louky, zarůstající křovinami a náletem, s významem mimo jiné jako terestrický biotop obojživelníků. Podmáčená loučka již není řadu let obhospodařována a bez zahájení soustavné péče by došlo k postupnému zatažení volných ploch křovinami a olšinou a postupně i k vymizení většiny stávajících ohrožených druhů.

Veškeré aktivity a opatření na zájmových pozemcích probíhají v rozsahu dohody o bezúplatném užívání – péče o tuto cennou lokalitu (předmět plnění smlouvy), v souladu s vyjádřením odboru životního prostředí. Všechny prováděné činnosti jsou řádně projednávány a odsouhlaseny příslušnými úřady.

Tato zpráva si klade za cíl informovat majitele pozemků a další subjekty a zájemce z řad veřejnosti o způsobu a průběhu péče o svěřené pozemky v letech 2007 až 2010 a současně nastínit plánovanou činnost na rok 2011 a dále.

Mapa 1: Lokalizace v turistické mapě: modře – lokalita „Meandry Smrčenského potoka“, červeně – pozemky v bezúplatném užívání od města Jihlavy. Zdroj podkladu: www.mapy.cz

Přehled činnosti v letech 2007-2010

1. Přírodovědné průzkumy území

Podrobný průzkum „Meandrů Smrčenského potoka“ a dalších úseků nivy Smrčenského potoka byl prováděn v letech 1998 až 2001, aktualizace některých údajů pak proběhla v roce 2005. Autory průzkumů byli Tomáš Berka, Milan Macháček, Jaromír Maštera, Vojtěch Kodet, Klára Bezděčková a Pavel Hobza. V dalších letech (2006-2010) už lokalita nebyla systematicky sledována, pouze byli příležitostně dokumentováni rozmnožující se obojživelníci v rybníce Borovinka a bylo sledováno hnízdění skorce vodního a ledňáčka říčního.

Přehled současných znalostí o flóře a fauně lokality:

Flóra

V jarním aspektu lokality „Meandry Smrčenského potoka“ převažují orsej jarní cibulkatý (*Ficaria verna bulbifera*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*) a křivatec žlutý (*Gagea lutea*). Dále byly zjištěny následující druhy - mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*), pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), svízelka chlupatá (*Cruciata laevipes*), netýkavka žlaznatá (*Impatiens glandulifera*), smolníčka obecná (*Lychnis viscaria*), ptačinec hajní (*Stellaria nemorum*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), kopretina (*Leucanthemum vulgare* agg.), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), rozrazil potoční (*Veronica becca-bunga*) a další běžné druhy. V letním aspektu výrazně dominuje kopřiva dvoudomá. Ze vzácnějších a ohrožených druhů byly v olšínách zjištěny bledule jarní (*Leucojum vernum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) a na fragmentu louky starček potoční (*Tephrosieris crispa*).

Starček potoční. © J. Maštera

Fauna

V rybníce Borovinka se vyskytují a rozmnožují ohrožení obojživelníci ropucha obecná (*Bufo bufo*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan krátkonohý (*Rana lessonae*) a skokan hnědý (*Rana temporaria*). Navazující plochy na rybník (olšiny, fragment louky) zřejmě tyto druhy využívají jako terestrický biotop mimo období rozmnožování i jako zimoviště.

Batolec duhový. © U. Hanke

Z dalších ohrožených významných druhů byly na lokalitě „Meandry Smrčenského potoka“ zjištěny batolec duhový (*Apatura iris*), čmelák skalní (*Bombus lapidarius*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), užovka obojková (*Natrix natrix*), zmije obecná (*Vipera berus*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), skorec vodní (*Cinclus cinclus*), linduška luční (*Anthus pratensis*), vydra říční (*Lutra lutra*) a cca do roku 2003 i rak říční (*Astacus astacus*).

2. Péče o biotopy ohrožených druhů

Sběr odpadu

V letech 2007 a 2008 byl proveden úklid odpadků naplavených Smrčenským potokem z hořejších částí jeho povodí.

Management - tůň

Na podzim 2010 byly zahájeny managementové práce na fragmentu louky u rybníka Borovinka. V okrajové části neudržované louky byly ručně vyhloubeny tři menší mělké tůně o velikostech 10, 15 a 25 m² za účelem zachování a podpory místních populací vodních a mokřadních organismů, zejména pak obojživelníků, a za účelem zvýšení nabídky biotopů a tím i zvýšení biodiverzity lokality.

Průměrná hloubka nových tůní po zaplnění vodou je cca 30 cm, maximální hloubka pak 50 cm. Tůně jsou prostorově a hloubkově rozčleněné, nepravidelných tvarů, s pozvolnými břehy. Vytěžená zemina byla uložena na degradovaná místa v okolí tůní a rozhrnuta do plochy s předpokladem poměrně rychlého zatažení vegetací, samovolného zhutnění a tím pádem začlenění tůní do stávajícího biotopu podmáčené louky. Tůně nebudou nikdy v budoucnu využívány k chovu ryb ani do nich nebudou ryby nasazovány.

Budování prostřední tůně. © V. Voska

Budování tůní bylo v roce 2010 finančně podpořeno z Programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny MŽP.

duben 2010

březen 2011

Vzhled části lokality před a po realizaci tůní. © J. Maštera

V únoru 2011 byly spuštěny **nové internetové stránky** „Péče o mokřady Jihlavska“, na nichž je prezentována i lokalita U Borovinky – <http://mokrady.wbs.cz/Smrcensky-potok---Borovinka.html>

Na uvedené adrese lze shlédnout např. fotografie dokumentující doposud realizovaná opatření. Autorem a správcem stránek je Mgr. Jan Dvořák.

Cíl péče a plánovaná činnost

Cílový stav

Zachování a zejména podpora populací zvláště chráněných a vzácných druhů rostlin a živočichů zajištěním vhodné péče o jejich biotopy v nivě Smrčenského potoka nad rybníkem Borovinka. Obnova malé části historických otevřených luk v nivě potoka. Zvýšení stanovištní rozmanitosti lokality vytvořením sítě menších vodních ploch (tůň), využitelných k rozmnožování ohrožených druhů živočichů.

Výsledek prováděných opatření

- podpora ohroženého druhu rostliny pravidelnou péčí o luční biotop (kosení) s předpokladem objevení dalších vzácnějších druhů rostlin při pravidelné péči
- rozšíření mokřadních a lučních ploch na úkor porostů náletových dřevin (zejména kácení)
- péče o biotopy ohrožených vodních živočichů (např. obojživelníci – údržba mokřadních ploch, které využívají v terestrické fázi)
- vytváření nových biotopů pro vodní živočichy a vodní rostliny (tůň různých parametrů)
- vytváření a úpravy biotopů pro drobné živočichy – zimoviště, líníště, místa na slunění apod. (obojživelníci, drobní savci, plazi, hmyz)

Plánovaná činnost

V roce 2011 a následujících letech bychom chtěli rozšířit managementové aktivity. Mělo by probíhat pravidelné kosení mokřadní louky s tůňmi, prořezávky dřevin v části louky a údržba stávajících tůň (prořezávky stínících dřevin, pročištění hráběmi od sedimentů apod.). V plánu je také vybudování několika dalších tůň na louce a příp. i v olšíně, vytvoření odtokových stružek a prořezávka olší v potoční olšíně.

Celkem bylo v letech 2007 až 2010 na svěřených pozemcích p.č. 308/1 v k.ú. Bedřichov u Jihlavy a 116/3 v k.ú. Staré Hory odpracováno nejméně 70 hodin.